

Massehåndtering

– sjekklister for kommunale saksbehandlere

Hva slags masser skal håndteres?

Masser som får grønt lys: Rene naturlige masser (naturlige, mineralske jord- og løsmasser som leire, sand grus og stein, som ikke er syredannende og med innhold av helse- og miljøfarlige stoffer under fastsatte normverdier, jamfør forurensingsforskriften kap. 2, vedlegg 1). Bruk side 1 i sjekklisten.

Masser som får rødt lys: Alt som ikke er rene, naturlige masser (bl.a. betong, tegl, treavfall og returavfall). Bruk side 2 i sjekklisten.

Masser som får grønt lys

Hensyn/interesse	Vurdering	Konsekvens/behandles etter
Samfunnsnytte	Kan massene gjenbrukes? Infrastrukturbygging/landbruksformål/klargjøring av bolig- og næringsområder?	Bør kartlegges i kommuneplanens arealdel og detaljreguleres (hvilke masser kan tas imot hvor)
Avrenning	Risiko for avrenning av jord og næringsstoffer til vassdrag? Under oppfylling og/eller ved avslutning? Er resipienten sårbar?	Vurder avbøtende tiltak, f. eks. avskjæringsgrøfter/fangdammer? Hjemmel: Forurensingsloven § 7, 2.ledd
Landbruk	Arealenes produksjonsevne for skog- og jordbruk bør ikke forringes etter oppfylling.	Vilkår om minst samme produksjonskvalitet etter oppfylling i vedtak om midlertidig omdisponering av dyrka og dyrbar jord (jordloven § 9)
Klima	Berøres myr/våtmark? Kan transportavstanden begrenses?	Myrjord bør bli liggende under grunnvannspeilet for å unngå CO ₂ -utslipp
Naturmangfold	Berører tiltaket vassdrag eller andre naturverdier? Er det fare for spredning av fremmede arter?	Naturmangfoldloven, forskrift om fysiske tiltak i vassdrag, forskrift om fremmede organismer
Kulturminner/-miljø	Kan kulturminner/-miljø bli berørt av uttak eller oppfylling?	Kulturminneloven Utvalgte kulturmiljøer RPBA
Grunnforhold	Er uttaksområdet eller oppfyllingsarealet under marin grense? Fare for kvikkleire? Blir nærliggende kvikkleireområder berørt?	Behov for geoteknisk undersøkelse? Plan- og bygningsloven (Pbl) § 28-1 og TEK10, kap. 7
Barn/unge	Verdi som lekeareal? Snarvei for barn i nærområdet? Skolevei/boligområder e.l. belastes av transporten? Tilstrekkelig sikring av arealene?	Rikspolitiske retningslinjer for barn og unge
Trafikk	Hvilke veier blir berørt? Tåler de belastningen? Kreves avkjøringstillatelse? Midlertidige sikkerhetstiltak?	Rikspolitiske retningslinjer for barn og unge
Støy/luftkvalitet	Vil transport og/eller dumping gi støy eller endre luftkvalitet for bebyggelse/turområder e.l.?	Retningslinje for behandling av - støy i arealplanlegging (T-1442/2016) - luftkvalitet i arealplanlegging (T-1520)
Friluftsliv	Kan arealene ved fyllplassen ha verdi for friluftsliv? Merkede stier eller mye brukt av lokalmiljøet?	Lov om friluftsliv Lov om folkehelse
Landskap	I strid med landskapshensyn? Hensynssone i plan/regional grøntstruktur i RPBA/jordbrukets kulturlandskap (ravinedaler)?	Pbl § 3-1, § 29-2 Naturmangfoldloven § 1
Søknadsplikt	Innebærer tiltaket et vesentlig terrengingrep? Vurder etter stedlige forhold. Sårbare områder? Veiledning om vesentlighetskriteriet i SAK 10 § 4-1 bokstav e nr. 7	Søknadsplikt etter pbl. § 20-1 (1) bokstav k For mindre oppfyllinger: Vurder nydyrkingsforskriften eller forurensingsforskriften kap. 4
Krav om reguleringsplan	Plankrav etter overordnet plan? Eller plankrav etter pbl § 12-1 tredje ledd: har tiltaket og/eller følger av gjennomføringen av tiltaket vesentlig virkning for miljø eller samfunn?	Må utarbeides reguleringsplan etter reglene i pbl kap 12. Alternativt: Dispensasjon fra plankravet etter pbl. § 19-2

Masser som får rødt lys

Type masser	Vurdering	Konsekvenser/behandles etter
Fra gravearbeider: Jord, sand, grus, stein	Hvor foregår gravingen og hvilke aktiviteter har det vært der? Gravemasser fra blant annet bykjerner, industri- og branntomter og områder med avfallsaktivitet kan være forurenset. Miljødirektoratets database Grunnforurensning viser en del kjente grunnforurensnings-lokaliteter, men er ikke uttømmende.	Ved mistanke eller kunnskap om grunnforurensning skal terrengingrep behandles etter forurensningsforskriften kap. 2. For å hindre spredning av miljøgifter, skal forurenset overskuddsmasse som tas ut av tiltaksområdet leveres til godkjent deponi eller behandlingsanlegg, jmfør forurensningsforskriften § 2-5.
Betong- og teglavfall	Er innholdet av miljøgifter tilstrekkelig kartlagt før bygget ble revet?	Lite forurenset betong- og teglavfall kan gjenvinnes/ brukes til nyttige formål under visse forutsetninger. For mer informasjon se «Miljødirektoratets faktaark».
Treavfall	Er treavfallet impregnert eller på annen måte forurenset?	Deponering vil gi klimagassutslipp og er ulovlig etter avfallsforskriften kap. 9. Trevirke kan material- /energigjenvinnes. Rent trevirke kan forbrennes i anlegg for rene brenslere etter forurensningsforskriften kap. 27. Annet treavfall skal forbrennes ved godkjente anlegg. CCA-/kresotimpregnert treavfall er farlig avfall og skal håndteres etter avfallsforskriften kap. 11.
Returasfalt	Inneholder asfalten tjære? Kan gjelde gammel asfalt.	Returasfalt med tjære er farlig avfall og skal håndteres etter avfallsforskriften kap. 11. Annen returasfalt kan gjenvinnes og benyttes i ny asfaltproduksjon. Returasfalt som ikke gjenvinnes skal leveres til godkjent deponi etter avfallsforskriftens kap. 9.
Sprengsteinmasser	Stammer massene fra tunneldrift eller dagbrudd? Hvor er massene tatt ut? Obs-områder for syredannende bergarter som alunskifer.	Sprengsteinmasser kan inneholde en del plast (særlig obs ved utfylling i sjø/vassdrag) og kan gi nitrogen-avrenning. Bunnrenskemasser fra tunneldrift er ofte forurenset. Deponering av slike masser må vurderes/behandles etter forurensningsloven og avfallsforskriften kap. 9. Alunskifer ol. må leveres på deponi etter avfallsforskriften kap. 9 som kan ta imot dette.
Park- og hageavfall	Er det fare for spredning av fremmede organismer?	Deponering vil gi klimagassutslipp og er ulovlig etter avfallsforskriften kap. 9. Park- og hageavfall kan gjenvinnes/ komposteres, eventuelt i større anlegg med tillatelse etter forurensningsloven § 11.

Merk ellers når det gjelder myndighet til å gi tillatelse etter forurensningsregelverk:

Kommunens myndighet begrenser seg til bygging og graving i forurenset grunn (forurensningsforskriften kap. 2) og bakkeplanering (forurensningsforskriften kap. 4). For øvrig har kommunen ikke myndighet til å tillate deponering eller nyttiggjøring. Næringsavfall skal gjenvinnes/nyttiggjøres eller leveres til lovlig avfallsanlegg. Gjenvinning/nyttiggjøring av avfall kan kreve en egen tillatelse etter forurensningsloven.